

Vastaus Joel Linnainmäen ja 18 muun valtuutetun aloitteeseen koronakaveritoimintaa Vantaalle – keskusteluseuraa yksinäisille kaupunkilaisille

VD/3790/00.02.00.03/2021

RÅ/MN/SP/NS/AH

Joel Linnainmäki ja 18 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Yksinäisyyden kokemus on yleistä ja se voi olla hyvinvoinnille vaarallista. Koronapandemia on osaltaan lisännyt yksinäisyyden kokemuksia. Suomen Punaisen Ristin (SPR) teettämän tutkimuksen mukaan lähes joka kolmas suomalainen kärsii yksinäisyydestä, kun aiemmin yksinäiseksi itsensä koki joka viides. Yksinäisyys on lisääntynyt eniten yli 65-vuotiailla, nuorilla, yksin asuvilla, pienituloisilla ja työelämän ulkopuolella olevilla.

Yksinäisyys voi johtaa pitkäkestoisiin hyvinvoinnin ongelmiin altistamalla mielenterveyden ja jaksamisen häiriöille, sekä sairauksille. Yksinäisyys voi myös osaltaan syrjäyttää ihmistä yhteiskunnasta ja johtaa tätä kautta syrjäytymiseen.

Tilanne on mennyt korona-aikana hälyttävään suuntaan. tarjoamat tukipalvelut ja vapaaehtoistoiminta eivät enää riitä vastaamaan nyt jo kolmasosan suomalaisista kokemaan yksinäisyyteen. Tarvitaan siis uusia toimia, ideoita ja auttavia käsiä.

Yllä olevan johdosta me allekirjoitetut valtuutetut esitämme että

1. Kaupunki käynnistää koronakaveritoiminnan Vantaalla. Toiminta tarjoaisi keskusteluseuraa yksinäisille kaupunkilaisille.
2. Kaupunki selvittää millä keinoin se parhaiten voisi tarjota lisätukea kolmannen sektorin toimijoille yksinäisyyden torjumiseksi.
3. Kaupunki huomioi yksinäisyyden torjunnan viestinnässään ja tehostaa palveluihin ohjausta.”

Kaupunkikulttuurin toimiala toteaa vastauksenaan seuraavasti:

Joel Linnainmäen ja 18 muun valtuutetun allekirjoittamassa aloitteessa todetaan yksinäisyyden lisääntyneen koronapandemian myötä. Tämän vuoksi allekirjoittajat esittävät, että kaupunki käynnistää koronakaveritoiminnan, joka tarjoaisi keskusteluseuraa yksinäisille vantaalaisille. Aloitteessa esitetään lisäksi, että kaupunki selvittää, millä keinoin se parhaiten voisi tarjota lisätukea kolmannen sektorin toimijoille yksinäisyyden torjumiseksi. Kolmanneksi esitetään, että kaupunki huomioi yksinäisyyden torjunnan viestinnässään ja tehostaa palveluihin ohjausta.

Yksinäisyyttä vähentävät toiminnot ovat entistä tärkeämpiä, sillä yksinäiseksi itsensä tuntevien osuus on Vantaalla noussut selvästi koronapandemian myötä. THL:n FinSote-tutkimuksen mukaan vuonna 2020 yksinäiseksi itsensä koki 14,1 % vantaalaisista, kun osuus kaksi vuotta aiemmin oli 8,4 %. Yksinäiseksi itsensä kokevien osuus kasvoi Vantaalla enemmän kuin Suomessa keskimäärin.

Vantaan kaupunki tarjoaa eri-ikäisille useita palveluita ja toimintoja, jotka ehkäisevät ja vähentävät kaupunkilaisten yksinäisyyttä. Koronapandemian aikana näitä palveluita on tarjottu digitaalisesti tai muulla tavoin rajoitukset huomioon ottaen. Poikkeusaikana luotiin myös uusia palveluja, joilla osaltaan torjuttiin pandemian aikana lisääntyneitä yksinäisyyttä.

Jo aiemmin on tiedetty, että yksinäisyys on yleinen ongelma ikääntyneiden keskuudessa. Yksinäiset vanhuksat Vantaalla -selvityksen (2019) mukaan yli 75-vuotiaista kaupunkilaisista noin kaksi kolmesta koki arjessa yksinäisyyttä vähintään joskus. Sosiaalisia kontakteja ja yhteisön tukea ikääntyneille tarjoavat mm. ystäväpiiritoiminta, korttelikerhot sekä kuntouttavan päivätoiminnan ryhmät. Koronapandemian aikana on esimerkiksi tehty kotikäyntejä yksinäisten ja syrjäytymisriskissä olevien ikääntyneiden luokse sekä toteutettu virtuaalista päivätoimintaa. Yksinäisyyteen pureudutaan myös Kiinnekohdista-hankkeessa (2020–2021), jossa tuetaan palvelujen katveeseen jääviä yksinäisiä senioreita, kehitetään ikäihmisten palveluja sekä tehdään osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisäävää yhteistyötä. Yksinäisyys on yleistä myös aikuisten ja nuorten sosiaalipalveluiden sekä sosiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden keskuudessa. Sitä pyritään vähentämään osallistamalla asiakkaita aktiivisiksi toimijoiksi sosiaalisissa ympäristöissään.

Lasten ja nuorten yksinäisyyteen puuttumisessa koululla ja nuorisotyöllä on merkittävä rooli. Etenkin perusopetuksessa opetushenkilökunnan perustehtäviä on varmistaa, että kukaan ei jäisi yksin. Ryhmyttäminen, ennaltaehkäisevä kiusaamisen vastainen työ ja muu opiskelijahuollon toteuttama yhteisöllinen työ ehkäisee ja vähentää yksinäisyyttä. Tarvittaessa oppilaille annetaan yksilöllistä tukea. Opiskeluhoollon palvelut ovat olleet saatavilla myös korona-aikana, ja myös digitaalisia palveluja on kehitetty. Myös kaikki nuorisopalveluiden palvelut ja toiminnot tähtäävät osaltaan yksinäisyyden vähentämiseen ja ehkäisyyn. Joidenkin toimintojen ollessa poikkeusaikana suljettuna erityisesti verkossa tehtävä nuorisotyö on noussut tärkeäksi työmuodoksi myös yksinäisyyden vähentämisen kannalta.

Monipuoliset harrastus- ja vapaa-ajan toiminnot tarjoavat väyliä sosiaaliseen kanssakäymiseen ja osallistumiseen. Asukastilat ovat kaikille avoimia matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, joissa myös yhdistykset järjestävät säännöllistä toimintaa. Tärkeitä kohtaamispaikkoja ovat myös mm. kirjastojen tapahtumat ja kerhot, aikuisopiston kurssit sekä kulttuuri- ja liikuntatapahtumat ja -harrastukset. Korona-aikana vapaa-ajan palveluita on tarjottu rajoitukset huomioiden. Esimerkiksi asukastilat käynnisti väliaikaisen Juttupuhelin-palvelun sekä virtuaaliset kahvihetket. Osa uusista toiminnoista, kuten kirjaston järjestämät etäkerhot, tulee jäämään osaksi normaalia palvelutuotantoa, sillä ne mahdollistavat osallistumisen myös niille asukkaille, joiden on vaikea päästä paikan päälle. Osallistuva budjetointi on esimerkki tavasta, jolla kaupunkilaisten osallisuutta voidaan lisätä ja yksinäisyyttä torjua asukaslähtöisesti. Kaupunkiympäristön toimialan toteuttamassa osallistuvassa budjetoinnissa on ollut mahdollista ideoida myös yhteisöllistä toimintaa.

Kaupunkikulttuurilautakunta (ent. vapaa-ajan lautakunta) myöntää useille kolmannen sektorin toimijoille avustuksia toimintaan, joka vähentää yksinäisyyttä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä merkittävää yhteiskunnallista työtä tekevien toimijoiden avustuksia myönnetään vuosittain yhteensä noin miljoona euroa esimerkiksi kerho- ja vertaistoimintaan, eri-ikäisten kohtaamispaikkatoimintaan sekä maahanmuuttajatyöhön. Avustuksia myönnetään vuosittain myös seniori-ikäisten kulttuuritoimintaan, nuoriso- ja liikuntatoimintaan sekä erilaisiin asukaslähtöisiin tapahtumiin. Tukea järjestöille, yhdistyksille ja paikallisliikkeille annetaan myös tarjoamalla tiloja niiden toimintaan. Kokoon-tumismahdollisuuksia on esimerkiksi asukastiloissa, kirjastoissa ja päivätoimintakeskuksissa.

Viestinnällisesti yksinäisyyden torjuntaan on kiinnitetty huomiota aika ajoin. Muun muassa opiskelijahuolto osallistuu aktiivisesti yksinäisyydestä käytävään keskusteluun. Loppuvuodesta 2020 Vantaan kaupunki toteutti kiusaamisen vastaisen kampanjan yhteistyössä muiden kaupunkien ja viranomaisten kanssa.

Johtopäätöksenä todetaan, että pandemian myötä eri-ikäisillä kaupunkilaisilla on mitä todennäköisimmin tarvetta aloitteessa esitetylle ns. koronakaveritoiminnalle. Yksinäisyyttä vähentävien ja keskusteluseuraa tarjoavien palvelujen tarpeeseen voidaan kuitenkin pitkälti vastata olemassa olevan palvelutuotannon kautta. Edellä kuvattuihin palveluihin sisältyy laajalti myös palveluohjausta. Rajoitusten poistuessa ja palvelujen palatessa normaaliin kaupunkilaisilla on taas enemmän mahdollisuuksia osallistua sosiaalisia kontakteja ja yhteisöllisyyttä lisäävään toimintaan. Kaupunkilaisille onkin tärkeää viestittää palvelujen uudelleenavautumisesta.

Koronapandemian pitkäaikaisten vaikutusten lieventämiseksi kaupunki on myös laatinut toipumissuunnitelman, jonka painopistealueisiin kuuluvat muun muassa syrjäytymisen ehkäisy sekä osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen. Suunnitelman tarkoituksena on edistää palautumista koronatilanteesta ja kuroa umpeen pandemian aikaan syntynyttä hoito- ja palveluvelkaa. Esitetyt toimenpiteet liittyvät muun muassa nuorisotyön vahvistamiseen, opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien lisäämiseen, digisyrjäytymisen ehkäisemiseen, etsivään harrastustoimintaan, asukasosallisuuden vahvistamiseen, vanhusten syrjäytymisen ehkäisemiseen etsivän ja löytävän työn avulla, psykososiaalisten palvelujen vahvistamiseen ja monikielisen viestinnän lisäämiseen. Nämä ja muut toipumissuunnitelman toimenpiteet vastaavat osaltaan aloitteessa esitettyihin tarpeisiin.

Kaupunginhallitus 25.10.2021 § 17

Kaupunkikulttuurin toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Joel Linnainmäelle ja 18 muulle valtuutetulle esityksen mukainen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Joel Linnainmäen ja 18 muun valtuutetun aloite koronakaveritoimintaa Vantaalle – keskusteluseuraa yksinäisille kaupunkilaisille

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja muutoksenhakukielto

Lisätiedot:

yhteisöpäällikkö Marjo Nurminen, puh. 043 825 3315, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
suunnittelija Sanna Parrukoski, puh. 040 543 7460, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi